

Milarepa

Milarepa

buddhistiskt drama i fem akter

av Christian Lanciai (1995).

Personerna:

Buddha
Ananda, hans favoritlärjunge
fyra andra lärjungar
Mila-Sherab-Gyaltsen, Milarepas far
hans hustru, "Vita Girlanden av Nyang"
hans bror, "farbrodern" Yung-Gyal
hans syster, "fastern", senare kallad Tigerdemonen
andra släktingar
hans dotter
hans son Jetsun, sedermera Milarepa
fyra grannar, återkommer senare som bybor och fåraherdar
en full lama
gäster vid fester
Jetsuns två studiekamrater
en lärare i svart magi
Dygdoceanen av Khulung, läkare
de fyra skyddsgudomligheterna
farbroderns äldsta son, "brudgummen"
en tjänsteflicka
en dräng
Jetsuns morbror
Marpa Översättaren, vishetslärare
Damema, hans hustru
Zesay, Milarepas trolovade
trollkarlen vid Gangdis
Milarepas lärjungar
Rechung, hans favoritlärjunge

övriga festdeltagare, grannar, släktingar, m.m.

Handlingen äger rum i Tibet c:a 1060-1120, men
prologen tilldrar sig i Nepal 1500 år tidigare.

Copyright © Christian Lanciai 1995

Fotnot. Under spelets gång drickes det mycket chang. Detta är den typiska tibetanska alkoholdrycken, som brygges på korn och vars smak och efterverkningar varierar.

"Dygdöceanen" är en vanlig äretitel i Tibet. Dalai Lama är en liknande titel, som egentligen betyder "Vishetsöceanen".

Det heliga berget Gangdis, i vars närhet Ganges, Brahmaputra, Indus och Sutlej rinner upp, har många namn. Det kallas även Meru, men det vanligaste namnet är Kailas.

Milarepa

Prolog.

Ananda Du visaste av furstar, du ende vise själ på jorden, du högsta kunskap och allt förnufts känsla....

Buddha Ananda, du måste ha en väldigt kinkig fråga att ställa mig för att smickra mig så vedervärdigt.

Ananda Jag är orolig för framtiden, o mästare.

Buddha Det är du utan skäl. All tid är tidlös. När en tid tar slut tar en annan vid. När min lära har spelat ut sin roll tar en annan bättre lära vid. När civilisationer går under har det ännu aldrig hänt att nya inte har haft sin upprinnelse därvid. Så vad är din fråga?

Ananda Du ensam är din läras mästare. Du ensam kan förvalta den rätt och väl. Men även du är dödlig. Du har vunnit evigt lojala och trofasta lärjungar över hela världen. Men hur ska det gå för oss alla och din lära när du är borta?

en annan lärjunge Jag instämmer med Ananda, mästare. Du är som en god fader för en hel värld av trogna lärjungar, som inte kan annat än följa dina bud, vägra bruka våld, vägra göra motstånd mot världens onda, löna ont med gott och visa öppenhet, barmhärtighet och tolerans mot alla. Vårt enda skydd mot världen är du. Men hur skall det gå när du är borta?

Buddha Käraste lärjungar, er oro är befogad. Grymma okunniga egoister till härskare ska ofta försöka vråka omkull och krossa all visdom i världen, och särskilt er, mina lärjungar, och den oförgängliga humanitetens upprätthållare, ska lida svårt och bli förföljda intill döden. Men ge aldrig upp! Efter mig kommer det andra mästare, som skall hjälpa er.

den andra Och hur skall vi känna igen dem?

Buddha Jag känner dem alla. Jag kan se dem klart. De största skall uppenbara sig ungefär en gång vart femhundra år. Den förste av dem skall vara en konungs son som jag men vara ödmjuk och ha en timmerman till fader. Jag har försökt ge er klokhet och förnuft. Han skall ge er kärlek, och han skall genomlida en svår hädanfärd som ett offer för världens dumhet och ignorans på det att den må lära sig åtminstone kärlek.

en tredje Och var skall han uppstå? Skall han vara av samma nation som vi?

Buddha Nej, hans land skall vara västerlandet bortom Persien, men han ska komma hit och besöka er. Ge akt på honom när han kommer, ty han skall även föra vidare mitt budskap till det ignoranta västerlandet.

en fjärde Är han den ende?

Buddha Nej, men den följande skall ni ta er i akt för, ty han skall vara full av argan list och predika svärd och blod. Han skall civilisera de vildaste folken på jorden, men alla redan civiliserade folk skall frukta honom, och de skall ha skäl att frukta honom, ty mycket förstörelse skall utgå från honom. Även han skall komma hit till Indien men inte lära sig något av mig. I stället skall ignorans vara det vapen varmed han skall förslava och förtrycka många folk, och intet gott skall komma av hans religion. Ge akt på min varning, ty ingen religion som tar till våld är sann.

Ananda Och den följande?

Buddha Den följande skall äntligen vara tibetan som jag själv, och han skall vara en ringa skald utan namn, och hans sånger skall genljuda över hela världen. Han skall vara ensam men desto starkare och kunna åstadkomma desto mera, ty han skall betvinga hela världens vildaste land och dess högsta toppar och även bli den ende som någonsin skall behärska det heliga berget Kailas och hela naturen. Magi, överdåd och frihet skall vara hans gåvor till människan, och liksom han själv skall missbruka dem till en början skall även människan komma att missbruka dem, men allt missbruk är till för att man därav skall lära sig något.

Ananda Och sedan?

Buddha Den följande skall genomföra det högsta förnuftet och konkretisera det i praktiken med att utrensa allt vidskepligt tänkande i människornas sinnen. Resultatet skall bli mycket makt i förnuftets ansvariga händer, men även denna makt över himmel och jord skall människan komma att missbruka. Denna fjärde läromästare skall uppstå ännu längre västerut än den första, och han skall göra västerlandet till härskare över hela jorden. Men just det maktmissbruk som hans upptäckter skall leda till skall tvinga fram den femte efter fem hundra år, ungefär två tusen fem hundra år från vårt sekel. Detta maktmissbruk skall nämligen bli den svåraste prövningen någonsin för er och min lära, den skall nästan bli utrotad, och nästan alla som hållit fast vid dess rötter skall förföljas till döds; men genom denne femte mästare skall alla rätttrogna ändå överleva. Men hans tid skall innebära en svår tid för hela mänskligheten, och nästan alla som saknar den rätta kunskapen skall förgås. Men visheten, integriteten och den mänskliga identiteten skall alltid överleva till och med själva människan.

Ananda Det är svårt att följa dig, mästare, så långt fram i tiden.

Buddha Inte alls. Vi lever alla alltid. Men lägg min vision på minnet, ty även om alla dessa fem mästare i sig själva skall vara föredömliga vägledare för mänskligheten, så skall misstolkningar av dem leda till universellt elände i alla fem fallen. Den förstas kärlek skall användas till hat, den andras styrka skall användas till våld, den tredjes mystik skall användas till svart magi, den fjärdes förståelse av naturen skall leda till livsfara för hela naturen och mänskligheten, och den femte skall till en början inte alls förstås. Först när han är borta, när världen rensats och räddats, när förnuftet och visdomen och även min lära överlevt, skall man förstå att ställa honom rätt frågor, som då ingen mer skall kunna besvara.

den andra Och bara den tredje är tibetan?

Buddha Ja, bara den tredje skall vara tibetan som vi, men även den första och femte skall bli delvis tibetaner. Och det kan jag lova er, att bara de som är kloka nog att lära sig något av Tibets och världens högsta och svåraste och mest förbjudande landskap skall vara kvalificerade nog att kunna lotsa världen rätt på visdomens ibland alltför svåra och smala och krokiga väg. Men ju svårare den vägen är, desto säkrare leder den framåt, som ju även vår kinesiske vän Lao-Tse lär.

den fjärde Och vad kommer efter den femte?

Buddha Den femte skall vara jag. Jag skall komma tillbaka om 2500 år, när min egen lära och er egen lära håller på att utrotas, för att återställa allt, i enlighet med Vishnus egen ordning. Jag håller ingen för gud, men den ordning som kallas Vishnu är även min ordning. Då skall jag även återkomma till Tibet och Nepal och alla våra länder, och då ska vi se hur de följande 2500 åren ska gestalta sig. Jag vet bara att jag kommer att få mycket att göra, så jag får välja mina följande fyra vikarier vart femhundra år med omsorg.

den tredje Hur skall vi känna igen dig och den femte?.

Buddha Det bekymrar ni er för redan? Han skall inte komma med något nytt. Han skall komma i mitt namn och Vishnus namn och de andra vikariernas namn. Han skall inte bryta ner något, utan han skall bara återupprätta vad andra brutit ner eller glömt. Allt evigt mänskligt skall han företräda och gjuta nytt liv i. Han skall ta avstånd från hat och våld och makt med att ta avstånd från kärlek, styrka och vetenskap och därmed uppofta dem. Han blir därför svår att missbruka, misstolka och missförstå men även svår att förstå. Och han skall inte kännas igen förrän han gjort sitt verk och det är för sent.

den tredje Tack, du högvördige mästare, för din undervisning. Vi skall skriva ner dina ord på det att generationer under de fem kommande mästarna må känna igen dem och identifiera dem.

Buddha Gör det, och omfatta särskilt den tredje av dem som en kamrat, hur onda saker han än åstadkommer till en början.

Akt I scen 1.

Mila-Sherab-Gyaltzen (döende i sin säng, omgiven av släktingar, vänner och läkare utom den egna familjen, en hustru och två små barn samt grannar.)

Åt er, min broder och min syster, anförtror jag vårdnaden av mina stackars barn. Tag väl hand om dem, ty de vet ännu ingenting om världen. Vidare lämnar jag efter mig hjordar av hornboskap, hästar och får, vida betesmarker och åkerfält, som jag själv har plöjt upp och rensat från stenar under många långa år; kor, getter och åsnor, husgeråd av guld, silver, koppar och järn, smycken och dräkter av turkoser och siden förutom mina spannmålsmagasin. Allt detta lämnar jag efter mig åt er alla att förvalta, använda och föra vidare, men kom ihåg en sak: fastän jag ägt ganska mycket var jag aldrig en särskilt rik man, och samtidigt ägde jag alltid tillräckligt så att jag aldrig behövde avundas någon annan. Jag ställde aldrig anspråk men var alltid nöjd med vad jag hade. Allt detta är det er plikt att förvalta väl åt min änka och åt min son, när han växer upp till mogen ålder. Det viktigaste jag lämnar efter mig är emellertid min inre balans och harmoni. Rubba den icke! Förvalta den väl åt min son, och var vissa om, min bror och min syster, att jag skall hålla ett öga på er från de dödas rike! (*dör*)

änkan Min make! (*kastar sig över honom och sörjer honom.*)

en släkting Är det icke rätt att Vita Girlanden av Nyang själv får ta hand om hela förmögenheten ensam? Låt henne sedan begära den hjälp av oss som hon behöver, och låt oss aldrig neka henne den.

farbrodern Ditt tal är förnuftigt, o släkting, men min bror har uttryckligen överantvardat all sin egendom i mina och min systers händer, och vi kan sköta den väl. Därför ämnar vi ta hand om den, och vi ska noga se till att änkan och barnen inte lider någon nöd. Lita på oss.

släktingen (till modern) Vågar du lita på dem?

modern Har jag något val? De vet hur man gör. Det vet inte jag.
släktingen Tag hand om familjen då, o släkting och fränka, men var vissa om att vi tänker hålla ett öga på hur ni sköter dem och deras affärer.
en annan släkting En änka med två små barn är illa utsatt i livet, och den som då tar hand om dem har ett dubbelt ansvar, då han lätt kan utnyttja en utsatts underläge.
farbrodern Lita på oss. Kom nu, fränka, och kom nu, små barn, så går vi hem till oss. Där får ni bo medan begravningsförberedelserna äger rum, ty ni kan inte längre bo tillsammans med er döde far.
fastern Kom nu, allesammans! Vår broder är död, och han tillhör nu inte längre oss utan evigheten! (*alla skingras.*)

Scen 2. Några grannar mötas.

1 Det sägs att barnen lider svårt.
 2 Låt dem lida. Det är nyttigt för dem.
 3 Deras far var för rik. Därför får barnen lida.
 4 Det är moderns fel som underkastat sig släktingarnas tyranni.
 1 Här kommer barnen, klädda i trasor, smutsiga och fulla av ohyra, illaluktande och patetiska.
 (*Barnen kommer in, bärande ris och ved på ryggen, äldre än senast: nya barn.*)
 3 Här får ni ingenting, era tiggare.
system Vi är inga tiggare.
 2 Vad gör ni då här? Varför går ni inte hem?
system Vi är på väg hem.
 4 Och varför arbetar inte er mamma?
brodern Hon är trött och sjuk. Hon orkar inte mera.
 2 Just en snygg mamma ni har! Låter barnen slavarbeta medan hon bara latar sig!
system Vi måste arbeta hårt, för annars blir vi slagna av vår farbror.
 1 Han bara kör med er. Ni borde göra uppror!
brodern Hur gör man det?
 3 Gå hem med er! Ni är bara dumma i huvudet!
fastern (inkommer) Jaså, där är ni, era lata odågor! Jag ska visa er, jag! (*slår dem*) Hem med er! (*till folket*) Har de spritt amsagor om oss nu igen?
 1 Hur står det till med deras mor?
fastern Hon ligger bara hemma och latar sig. Därför blir det aldrig folk av barnen. De blir väl tiggare med tiden.
 4 Gossen sade att deras mor är trött och sjuk. Stämmer det?
fastern Han bara gör sig till. Jag ska ge den pojken en läxa! Han har ingen rätt att prata offentligt om sin moders laster!
 1 Det tycks mig som att du och din bror har tillvällat er all faderns egendom på barnens och moderns bekostnad. Tror du att det lönar sig i längden?
fastern Man måste ju överleva. Man får göra vad man kan. Den som är dum och svag går under medan bara den som alltid behåller initiativet klarar sig.
 1 Fruktar ni inte ödets hämnd?
fastern Har vi inte tagit hand om barnen, kanske? Har vi inte skänkt dem ett nytt hem? Och har vi ingen rätt till någon lön för det?
 4 Ni samlar glödande kol på era huvuden.
fastern De kommer över barnen i så fall för deras otacksamhet.
 1 Otacksamhet för vad? För att ni har stulit deras egendom?

fastern Jag ser att de har tutat lögner i er. Det ska de få för! (*går*)
(*Barnen smyger fram igen. De andra försvinner. Modern, betydligt slitnare och sämre klädd, blir synlig.*)

modern Livet är hårt mot oss, mina barn. Blir man illa behandlad av en blir man det av alla, ty förtryckets stämpel på ens liv ger alla andra rätt att delta i förtrycket. Världen behöver alltid syndabockar och är glad åt varje möjlighet. Men vi är beroende av er farbrors godtycke. Han har övertagit äganderätten till er fars egendom, och vi är då reducerade till en hynda med valpar som vaktar dörren och som får tåla sparkar.

brodern Hur länge, mor?

modern Tills vår stund kommer. En dag skall jag ge en fest för hela byn, den skall förberedas väl, och då ska jag stå upp och läsa er fars testamente inför alla. Det är vår enda chans. Utan andras hjälp kan vi aldrig få vår rätt.

system Och om farbror och faster låter oss arbeta ihjäl före dess?

modern Arbete blir vi bara starka av, i synnerhet om vi lider orätt. Er egen far lovade hålla ett vakande öga på dem. Om inte de levande står på vår sida skall de döda göra det, och då blir det värst för de levande.

brodern Och om farbror och faster kör iväg oss?

modern Då, min son, blir den sista plågan värre än den största. Men ni är unga. Ni skall leva. Jag är äldre och måste därför bekymra mig om att åtminstone överleva. Det är skillnaden mellan ungdom och ålderdom. Ungdomen har lätt för att leva, men ålderdomen måste anstränga sig för att överleva. Var gränsen går vet jag inte, men den är relativ.

system Varför måste livet vara så svårt, mor?

modern För att vi ska lära oss något av det. Man lär sig bara av motgångarna. Ingenting är tråkigare än en nerförsbacke som aldrig tar slut.

brodern Är bara uppförsbacke bättre?

modern Ja, ty man vet, att en dag måste man nå fram till krönet, bakom vilket solen alltid väntar. Den illusionen är livets bästa medicin.

system Är det bara en illusion?

modern Illusionerna, mitt barn, är alltid större och viktigare än hela livet, ty hela livet är beroende av dem. (*omfamnar ömt men bekymrat sina barn.*)

Scen 3. En glad fest.

1 En präktig fest har du bjudit oss alla till, o Vita Girlanden av Nyang!

2 Vem kunde tro att du hade så väldiga rikedomar?

3 Hon har sparat i många år bara för att kunna bereda denna fest.

4 Vita Girlanden av Nyang, varför har du ställt till med denna fest? Varför har du bjudit oss alla hit?

modern Tack för frågan, kära granne. Du har förstått att jag haft ett viktigt ändamål med festen. Det är dags att komma till saken. (*reser sig upp med ett dokument.*) Jag har här min framlidne makes skriftliga testamente. Han visste att hans bror och syster nog skulle försöka lura honom och oss efter hans död, så han gjorde sitt testamente även skriftligt.

farbror Hon är galen.

modern Han lämnade efter sig hjordar av hornboskap, hästar och får, vida betesmarker och åkerfält, kor, getter och åsnor, husgeråd av guld, silver, koppar och järn, smycken och dräkter av turkoser och siden samt fulla spannmålsmagasin. Allt

detta gav han åt sin bror och syster att förvalta åt sin son tills denne blev vuxen. Han är nu femton år gammal och mogen att ta över sitt arv. Behöver jag läsa upp det skriftliga testamentet?

farbror (reser sig) Detta så kallade skriftliga testamente är en förfalskning, som Vita Girlanden med otrolig bakslughet plitad ner själv. Min bror ägde ingenting. Allt vad han innehade och skröt med hade han lånat av oss. Han fick alltid allt vad han ville låna men återgav aldrig något.

fastern En fin fest har du ordnat, Vita Girlanden, som hellre borde kallas Tigerdemonen, bara för att försöka kompromettera oss inför allas ögon! Din ondska komme över dig själv!

modern Vad min salig makes bror och syster säger är lögn, så sant som Mila-Sherab-Gyaltsen ser på oss nu och har följt med under tio år vad ni har gjort med oss och hans egendom! Vad ni inte har kunnat överföra till er själva har ni förslösat eller sålt bort till andra! Ni har berövat er broders barn deras arv!

farbror Kvinnan är sjuk och från sina sinnen! Se på henne! Hon tror själv på sina amsagor! Och denna huggorm har vi närt vid vår barm! Vi tog hand om er och hindrade er från att svälta ihjäl! Och detta är er tacksamhet! Ni anklagar oss för brott när vi bara visat er barmhärtighet!

faster Vi gav er allt, och det har förvridit huvudena på er! Nu vill ni bara ha mera! Och hur har du då, Tigerdemon, kunnat spara till denna stora fest? Du måste ha stulit från oss! Ut med er från vårt hus! Vi har inget ansvar över er längre! (*går fram och daskar till dem med sina långa armar.*)

modern O min make! Se vad de gör med oss! Se vilken orättvisa din syster och broder gör sig skyldiga till!

farbror Nog nu! Ut med er! Annars låter jag mina söner kasta ut er!

modern Du har många söner, o sväger, och du vet hur mycket starkare de är än vi. Bara därför vågar du bete dig så fegt.

faster Vem är feg, din lömska förräderska? Ut med er! (*slår till henne.*)

pojken (reser sig) Slå inte min moder. Vi går frivilligt.

modern Du har brukat våld mot mig, o svägerska, inför alla grannars åsyn, och de glömmar inte min makes testamente. Vi lämnar frivilligt ditt ruttnande hushåll och dess förbannelse. Kom, mina barn.

faster Jag visste att ni skulle sluta som tiggare! Kom bara aldrig mer tillbaka!
(*Modern går med sina barn.*)

Jag ber om ursäkt för intermezzot. Låt oss nu festa och vara glada. Det finns mycket chang kvar.

farbror Mila-Sherab-Gyaltsens änka har ställt till med en glädjefest bara för att mitt i festen lämna sina gäster i sticket. Vi har den äran att nu överta värdskapet för festen. Skål, mina vänner! Drick och var glada!

4 (reser sig) Jag är ledsen, men denna fest kan jag inte längre betrakta som rolig. Du och din syster har inte ärat er broder så som det höves en avliden anhörig, och ett brott mot en avliden är det farligaste brott man kan begå. Jag fruktar konsekvenserna. (*går*)

faster Ännu en feg hare! Och ni andra? Tror ni också på Tigerdemonens amsagor?

3 Det är inte artig att bryta upp från en fest så som vår granne och Vita Girlanden har gjort.

farbror Jag menar det.

2 Låt oss trösta oss med chang!

farbror Så ska det låta! (*Festen fortsätter.*)

Scen 4. En annan fest i Tsa.

laman Nå, min son, vad har du hittills lärt dig av livet?
Jetsun Ingenting som jag inte lärt mig av er, min mästare och lama.
laman Din mor handlade klokt när hon överlät dig åt min undervisning. Jag är i alla fall bättre än ingenting.
Jetsun Ni är en lama. Det är bättre än allt.
laman Men ack en så slarvig lama! Inte är jag helig, och inte är jag klok, och dessutom dricker jag.
Jetsun Men ni är mänsklig, och det är viktigare än allt.
laman En klok synpunkt, min son, men vad ska din mor säga när hon lär känna mina vanor? Inte överlät hon dig åt mig för att jag skulle dra ner dig i ett dåligt karma.
Jetsun Men ni har lärt mig mycket gott. Exempelvis har ni lärt mig, att det inte finns någonting ont utan att det också medför något gott.
laman Vad är då det goda i ett dåligt karma? Vad är då det goda i helig dryckenskap? Vad är då det goda i fattigdom och elände?
Jetsun Även det sämsta karma har sin lärdom. En drucken person är alltid ärlig och talar sanning. Och det goda i fattigdom och elände är förnöjsamhet och anspråkslöshet.
laman Du glömmer en god sak med dryckenskapen, min son: sången! Friheten! Musiken! Chang öppnar sinnet för skönhet och musik och stämmer människans känslor ädelt till godhet och konstruktiv vilja. Sjung, min son! Du har en skön röst och såväl musikens som ordets underbara heliga gåva!
Jetsun Vågar jag väl sjunga inför dig, min fader, du som känner sången och diktkonsten bättre än någon annan?
laman Sjung nu, min son! Du vet hur jag älskar att höra din röst! Den skänker min spruckna själ lisa i dess oåterkalleliga undergång.
(*Jetsun ska just börja sjunga när han ser sin moder, upplöst i bedrövelse.*)
Jetsun Min moder!
modern Är du här, min son, mitt bland dryckenskap och lössläpphet, när du borde studera och arbeta, och när du vet hur eländigt vi har det? Hur kan du vara glad, min son, när din mor och syster tigger och svälter?
laman (full) Det är mitt fel, Vita Girlanden av Nyang. Jag tog honom hit för att göra mig en glad kväll med honom.
modern Du skändlige, falske lama! Jag gav dig det sista vi ägde för att du skulle undervisa honom, och i stället lär du honom låga laster! O Mila-Sherab-Gyaltzen, vad är det för en son du har givit mig! En landstrykare och en rucklare har han redan blivit! (*gråter högljutt.*)
Jetsun Min mor, så illa är det inte ännu. Jag gör allt vad du vill. Säg vad du vill att jag ska lära mig och bli, och jag lovar att uppfylla din vilja.
modern Min son, vår situation är så desperat nu, att vår enda väg ut är den värsta tänkbara. Så orättvist har världen farit fram med oss, att enda sättet för oss nu att komma till rätta med din faster och farbror är genom svartkonst. Du måste lära dig svartkonst, min son. Annars får vi aldrig rätt.
laman Du förklarar mig värdelös som lärare för min dryckenskaps skull medan du i stället uppmanar din son att lära sig svartkonst. Ett betänkligt initiativ, min goda fru!
modern Vi har inget val! Det är det sista som återstår för oss!
Jetsun Har du några invändningar, fader?

laman Ni har fått tåla mycket orättvisa och fått slita mycket ont. Jag måste säga att jag förstår er. Men bara på ett villkor kan jag som lama gå med på att Jetsun lär sig svartkonst.

modern Nämn ditt villkor.

laman Han må skaffa er rätt genom svartkonst bara om han efter sitt värv vänder sin konst till godo.

Jetsun Han ger oss sin heliga tillåtelse, mor.

modern Och är du beredd, min son?

Jetsun Ja, mor.

laman Kanske jag också kan lära honom ett och annat om att ta lagen i egna händer, vilket man aldrig får tveka inför att göra om lagen inte räcker till.

modern Nu börjar du tala som en lama.

Jetsun Kom, mor, låt oss gå hem. Vi har ett stort arbete framför oss. Kom med oss, min fader. *(De lämnar festen alla tre.)*

en gäst Den glade laman lämnar festen.

en annan Där ser man. Det är aldrig för sent att bli helig.

Akt II scen 1.

(Modern, Jetsun och två kamrater.)

modern (till kamraterna) Se nu till att han sköter sig och lär sig något, så att han kommer hem som folk sedan! Han är en latmask och odåga, men ännu har han inte kastat bort sitt liv. Så driv på honom!

Jetsun Mor, du vet att jag tänker göra mitt bästa.

modern Ditt bästa är inte nog! Tänk på vilket desperat tillstånd vi befinner oss i! Dina studier i svart magi blir inte som de andras. Du är nödd och tvungen till det, medan de flesta bara gör det av egoism. För oss är det en förtvivlad nödvändighet, och om du kommer tillbaka utan att kunna göra vad du måste ämnar jag ta livet av mig inför dina ögon!

Jetsun Du ger mig inget val, mor.

modern Vi har inget val.

Jetsun Du tvingar mig att ägna mig åt det värsta som finns, och jag tar inget ansvar för konsekvenserna.

modern Ansvaret blir mitt. Har du tur är jag död innan du kommer tillbaka.

Jetsun Är du säker på att du verkligen inte gjort skäl för det namn faster gav dig?

modern Tigerdemonen? Jag var aldrig någon innan jag utsattes för hennes offentliga skymf. Om jag är det blev jag det genom henne och din farbror.

(tar tag i honom) Min son, jag vet att detta är det värsta man kan ägna sig åt. Svart magi kan förstöra ens själ för all evighet. Men vi har inget val. Det är den sista förtvivlade nödtåget. Förstår du?

Jetsun Ja, mor. Och jag tar också ansvaret för det.

modern (smeker honom) Tag väl vara på dig, min pojke. Vi vet båda att vi bara är goda innerst inne. Men om världen är ond mot en måste den gode returnera den ondskan till varifrån den kom. Annars kan han inte förbli god. Om man dör med hämndlystnad och harm i hjärtat måste man bli en ond mänska i nästa liv, ty då kan man inte längre nå de skyldiga, och ens medfödda aggressivitet drabbar då bara oskyldiga, som den drabbat oss. Vi måste lösa problemet i detta liv, min son.

Jetsun Jag förstår, mor. Jag är med.

modern Ha en god resa. Och kom tillbaka som en man. Farväl.

(omfamnar honom ömt. Skickar iväg honom. Hon blir ensam kvar.)

Jag vet att jag är död när han kommer tillbaka, men det kommer bara ytterligare att sporra honom.

Scen 2. Hos svartkonstnären.

läraren Och vad vill du lära dig, min son?

lärjunge 1 Jag vill lära mig hur man sejdar oväder och skickar stormar och laviner över fientliga byar och hur man kan hejda oväder och hagel från att drabba ens egen by och ägor.

läraren En nyttig kunskap, min son. Jag ska ge dig allt vad jag har och särskilt makten att förena himmel och jord. Och du då, min son?

lärjunge 2 Jag vill lära mig hur man sänder sjukdomar på sina fiender och hur man kan få dem att dö utan att de fattar varför, och vidare hur man kan motstå sjukdomar och stoppa dem från att härja bland ens egna.

läraren En nyttig kunskap, min son, ska du få om mästerskapet över alla demoner, hur man skickar dem på sådana som förtjänar det så att de blir besatta och får epileptiska anfall, och hur man kan driva ut onda andar. Och du då, min son?

Jetsun Det enda jag begär för att jag ger dig allt vad jag har, alla min mors sista guldmynt och turkosen som hon sålde åkern Lilla Hungersnöds mattan för, är att jag får lära mig så mycket svart magi att jag kan ge omisskännliga bevis på min konst och skicka grundliga hemsökelse på dem som berövat oss vårt arv. Och jag ber att du må ge mig mat och kläder tills jag nått skicklighet i konsten.

läraren Du begär det enda omöjliga för svartkonsten, nämligen din egen rätt. Min son, jag är rädd att mina kunskaper inte räcker till. Men jag ska göra vad jag kan för dig, och jag kan alltid ge dig de första stegen på vägen mot att behärska karmas principer och mekanismer så att man själv kan manipulera dem, men det blir svårt. Det är lättare att flytta berg än att tampas med karmas lagar och ändra riktning på ödets konst. Till det behövs mer vilja än svartkonst.

Jetsun Om jag kommer hem utan den kunskap jag behöver kommer min mor att begå självmord inför mina ögon.

läraren Utpressning med andra ord. Du kan alltid låta bli att gå hem om du inte känner dig tillräckligt ond efter att ha haft med mig att göra.

Jetsun Jag har givit dig mer än någon av dina andra lärjungar.

läraren Så begär du också mer. Tror du jag kan göra dig till en Buddha? Nej, min son, det kan du bara göra själv. Och en bodhisattva, som är halva vägen, är god och inte ond.

Jetsun Är då ens rätt något så omöjligt att begära här i livet?

läraren Man får aldrig sin rätt förrän efter döden. Och vem vet om man ens får den då? Vad som är rätt är bara ett ideal att drömma om, leva för och dö för, men om man någonsin får rätt så är det vanligen bara en illusion.

Jetsun Så du vill inte lära mig vad jag behöver?

läraren Jag ska gärna lära dig så gott jag kan. Jag kan ge dig makt att förena himmel och jord, makten över onda andar och ställa demoner i din tjänst och lära dig att sprida död och sjukdom omkring dig, men i allt detta ingår inte den svåra konsten att göra vad som är rätt. Det får du vara beredd på.

Jetsun (resignerar) Nåväl, lär mig vad du vill.

Scen 3. Ett år senare.

Jetsun Nej, jag reser inte hem.

lärjunge 1 Var inte dum, Jetsun! Du blir inte bättre, och inte din lärare heller.

lärjunge 2 Vi har lärt oss tillräckligt, och vår lärare säger att han inte kan ge oss något mer. Om du stannar kvar riskerar du att reta honom.

Jetsun Jag kan inte göra något med det som jag fått lära mig. Jag måste stanna kvar. Annars kommer jag hem oduglig, och min mor begår självmord.

lärjunge 1 Stanna kvar då och försök lära dig litet mera. Men vi går hem. Jag tror det är viktigare att tillämpa den lärdom man redan fått än att försöka få mera lärdom utan att sedan kunna tillämpa den.

Jetsun Gör som ni vill. Jag stannar kvar.

lärjunge 2 Lycka till, Jetsun!

Jetsun Lycka till själva! (*Kamraterna går.*)

läraren (uppträder) Nå, Jetsun, hur kommer det sig att du ännu inte har rest?

Jetsun Jag är inte fullärd, o mästare.

läraren Ingen blir någonsin fullärd. Du har fått den kunskap du har betalat för och ett års underhåll. Dina kamrater var nöjda och reste hem. Varför inte du?

Jetsun Jag vet att ni vet mera, o mästare, och om jag reser hem med de kunskaper jag fått vet jag att min mor begår självmord. Jag kan inte lämna en kurs ofullbordad. För att kunna skaffa min moder rättvisa måste jag få lära mig hur man för ett gott ändamål måste använda onda medel i kampen mot den yttersta ondskan.

läraren Min son, du gav mig mera betalt än någon av de övriga. Men det är inte pengar jag behöver. Vad en lärare mest behöver är en lärjunge som skänker en hela sin uppmärksamhet och sin kropp och sin själ för att få kunskap. Det har du gjort. Jag kommer aldrig att få någon lärjunge som är lika tillgiven och flitig som du. Men vad du begär är farligt, men det vet du. Jag har låtit undersöka ditt fall och funnit att din historia varit fullt sanningsenlig. Din mor har verkligen blivit förrådd av din faders syskon, och du har verkligen blivit lurad på ditt arv. Men vad du begär är ingenting mindre än hela Purpurbasiliken. Den konsten kunde jag lära förr i tiden, men nu finns det bara en som behärskar den. Du måste bege dig till honom om du vill lära dig den.

Jetsun Vad innebär den konsten?

läraren Den inkluderar förmågan att kunna förlama och döda på avstånd. Läraren som kan det är Dygdoceanen från Khulung. Han är läkare och en högt utbildad tantrist, och jag lärde honom konsten på villkor att han lärde mig konsten att sända ut hagelskurar med fingertopparna. Vi bytte konster och svor varandra evig vänskap, och jag lovade honom att sända alla som ville lära sig konsten att döda på avstånd till honom. Därför kan inte jag lära dig den konsten, utan jag måste sända dig till honom. Lycklig resa till Tsang-Po-dalen, min son. Där kommer du förvisso att bli fullärd. Jag och Dygdoceanen står i ständig telepatisk kontakt med varandra, genom samverkan hjälper vi varandra att bibehålla vår kraft, och jag vet att jag kan lita på honom, liksom han vet att han kan lita på mig.

Jetsun (böjer knä) Tack, min lärare och fader.

läraren Sköt om dig, min son. Och kom ihåg, att allt ont och farligt kan användas till godo, om man bara aktar sig för missbruk. Gå nu, och farväl. (*Jetsun går.*)

Så lämnar han mig, den enda elev jag någonsin haft som haft den rätta ambitionen.

Scen 4. I Khulung vid Tsang-Po.

Dygdöceanen Du begär det omöjliga, min son. Men om självaste den Vredgade och Segerrike Läraren i det Onda har sänt dig hit måste det handla om allvarliga saker. Han har aldrig bedragit mig. Jag ska se vad jag kan göra. Men min disciplin är stenhård!

Jetsun Säg mig blott vad jag ska göra.

Dygdöceanen Jag ska säga dig vad du ska göra. Du måste själv bygga dig en kraftig cell, som ingen och ingenting utifrån kan förgöra. Bygg den borta längst in i den mörkaste ravinen, dit aldrig någon sol kan nå. Den måste ha tre våningar under jorden och ytterligare en våning över jorden byggd av starka bjälkar, som skall vara väl sammanfogade. Knutarna måste du förstärka med stenar stora som jakkroppar. Den skall vara väl kamouflerad, så att ingen ska kunna finna den, och stark som en bergfästning, så att ingen kan bryta sig in i den ens med våld. Utan att gardera dig på detta vis mot ondskans bittraste krafter kan du aldrig överleva Provet.

Jetsun Förlåt min nyfikenhet, men vad innebär Provet?

Dygdöceanen När du är färdigt studerad kommer praktiken. Under sju dagar måste du praktisera allt vad du lärt dig under obruten koncentration och ihärdighet, utan mat och utan sömn, och om du lärt dig konsterna rätt kommer de sju dagarna och nätterna av ousäglig möda att visa sig, om du överlever.

Jetsun Ge mig fjorton dagar.

Dygdöceanen En säregen begäran. Vill du vara översäker?

Jetsun Det är långt härifrån till de trakter som jag vill låta hemsöka, och jag vill inte ta några risker.

Dygdöceanen Nåväl, din bön är beviljad. Men du gör det bara extra svårt för dig. Samtidigt handlar du klokt i att vilja gardera dig. Om du klarar de fjorton dagarna kan du inte misslyckas.

Jetsun Tack, min lärare!

Dygdöceanen Men sätt nu i gång och bygg din fästning och hydda! Du har ingen tid att förlora!

Akt III scen 1.

*(Den vildaste tänkbara plats med karga klyftor och berg.
Midnatt och fullmåne med kornblixtar.)*

Jetsun De två veckorna är över, och skörden är att vänta. Nymånens svarta natt tvingade mig att börja från det yttersta mörkret, och svåra blev de ohyggliga bönerna. Men viljan var stark och nödvändigheten ännu starkare. Allt har jag offrat av mig själv och ingenting återstår utom tomheten. Men i den yttersta tomheten övervinner viljan allt.

Jag åkallar er, o gudomliga skyddsandar! Träd fram i nattens mörker inför ljuset av min fruktansvärda vilja!

(Den första skyddsgudomligheten framträder med ett knippe människohuvuden i näven.)

1 anden Din vilja är starkare än hela mänskligheten i all dess yttersta nöd. Här är de första offren för din vilja. *(kastar huvudena framför Jetsun. Dessa rullar blodiga omkring.)* Varsågod. Jag hoppas att du vet vad du gör.

Jetsun Store ande, det hoppas jag också. Jag vet ännu att sätta mina gränser, och jag vet att dessa alla var onda bedragare och skurkar men ännu inte de värsta.

Ödet har gjort mig till domare över de brottslingar som människor ej kunnat bestraffa. Jag åkallar dig nu, du store skyddsande i andra ledet! Träd fram med din skörd!
(*Den andra skyddsgudomligheten inträder med en skottkärra full av blodiga människohuvuden.*)

2 anden Här är andra delen av din skörd. Jag hoppas att du vet vad du gör. Din makt kan annars drabba ditt eget huvud.

Jetsun Säker kan man aldrig vara, men man kan alltid göra så gott man kan. Jag vet att dessa alla var våldtäktsmän, rövare och mördare men ändå inte de värsta bland skurkar. Detta är blott en början av min heliga mission att stifta rättvisa där människans lagar och makt ej har räckt till. Träd fram, du tredje ande!

(*Den tredje träder fram med en säck på ryggen. Han slänger ner säcken, och ut väller en mängd blodiga hjärtan.*)

3 anden Här är alla de onda människors hjärtan du har beställt. Jag hoppas att din förmåga känner sina gränser, ty ett enda hjärta för mycket är värre än alla ohängda skurkars tillsammans.

Jetsun Jag vet att du här har skördat många trolösa bedragares hjärtan, som övergivit sina familjer, bedragit sina närmaste eller mördat sina närmaste genom list för att komma åt deras egendomar. Ändå har jag därmed inte rört de värsta brottslingarnas hjärtan. Träd fram, du fjärde ande, med slutet av min provskörd!

4 anden (träder fram utan något bagage) Klokt har du skött dina affärer, Jetsun! De värsta skurkarna har du sparat till senare. Men var inte orolig. Jag har farit land och rike runt och slagit många av dem med döden som missbrukat sin makt och använt sina höga ställningar till att förslava och mörda folk. Ingen av dem ser du här, ty deras kroppar ligger nesligt sönderslagna i sina sängar. Alla skall tro att de blivit mördade men ingen skall kunna veta av vem. Dem slog jag som belöning för din visdom att spara de uslaste till sist. Du har bestått provet, du unge store guru.

(*Alla skyddsgudomligheterna försvinner. Dygdoceanen har obemärkt kommit in och finns nu kvar efter dem.*)

Dygdoceanen Jag ser här resterna av trettiofem offer men det fattas två. Vad håller du på med, Jetsun? Vad tänker du på? Varför har du inte varit konsekvent och slagit alla trettiosju?

Jetsun Min farbror och faster lever ännu. Med avsikt har jag skonat dem, ty jag vill inte ta livet av dem på avstånd och därmed göra mig skyldig till feghet. Ett bättre öde väntar dem än alla dessas.

Dygdoceanen Klokt har du resonerat, min mest läraktiga lärjunge! Det är bättre att spara den slutgiltiga segern än att ta ut den på förhand. Din försynthet skall alltid leda dig rätt. Jag är stolt över dig, min son, och jag tror att du är fullärd. Du är fri från mig. Resten lär du dig bäst på egen hand, ty ingen lärare är bättre än den praktiska erfarenheten.

Jetsun Tack, store lärare, för din nåd. Jag tror också att jag kan klara mig nu och att jag kan resa hem till mamma.

Dygdoceanen Så ska det låta. Din säkerhet vittnar om sig själv. Ett stort värv har du utfört, (*indikerar likresterna,*) och ett ännu större väntar dig. Men vila aldrig på dina lagrar! Det är mitt sista råd till dig och kanske det viktigaste. Initiativet är allt, och har man förlorat det har man förlorat allt. Lev väl, min son, och missbruka aldrig din makt över de fyra skyddsgudomligheterna!

Jetsun Jag har fått möta dem öga mot öga, och må de alltid bevaka mig.

Dygdoceanen Var viss om att de nu aldrig släpper dig ur sikte. Ett enda felsteg, och du förlorar allt vad du har vunnit. Var vaksam, min son!

Jetsun Om det behövs skall jag aldrig sova mera.

Dygdöceanen Jo, sov, men upphör aldrig att drömma!
Jetsun Jag lovar, min fader, att din ande aldrig mer skall lämna mig.
Dygdöceanen Gott nog, min son. Föresatsen är allt, och den styr viljan i alla rätta spår.
Farväl. (*går*)
Jetsun Mörk är natten men aldrig så mörk att inte något ljus lyser i den. Mörkrets ljus skall vägleda mig till den rätta hämnden på min farbror och faster. Bryt upp, Jetsun! Nu börjar livet! (*bryter upp.*)

Scen 2. Bröllopsgästabudet.

farbrodern (reser sig upp) Var välkomna alla, kära älskade gäster, till detta utomordentliga gästabud, höjdpunkten i kanske allas våra liv, när nu äntligen min älskade förstfödde son blir en fullt mogen man genom äktenskapet, all lycksalighets högsta tänkbara lyckträff!

fastern Du är full, broder. Bred inte på så mycket.

farbrodern Tig, din gamla sugga. Här är det jag som bestämmer. Jag säger precis vad jag själv vill och känner, och ingen ska få hindra mig, nu när min älskade förstfödde son ska till att gifta sig, den högsta tänkbara lycka för både brud och brudgum!

fastern Var inte så slaskigt sentimental, din gamla fyllkaja.

farbrodern (struntar i henne) Det är det jag alltid har sagt: drick chang, så blir alla nöjda och glada! Bara glaset är fyllda saknar man ingenting mer i livet. Då är alla sorger fyllda, jag menar flydda, och då glömmer man alla gamla spöken, då försvinner alla gamla onda minnen, och då glömmer man alla gamla hemska fiender som bara vill en illa, som bara lever för att ge en dåligt samvete, som bara existerar som ett slags evigt helvetesstraff i form av en oupphörlig förebråelse....

brudgummen (reser sig) Skål, mina vänner, för min älskade nyblivna brud, för mina kära föräldrar och min älskade faster, för hela vår lyckliga stora familj, som nu ska bli ännu större och lyckligare!

fastern Det är bra, brorson. Tysta ner din fader och dränk hans fylla i din egen.

farbrodern (reser sig igen) Jag ville bara säga det att.... drick mera chang! Här ska festas! Här ska firas! Här ska glömmas! Låt oss äntligen glömma min gamle avlidne broder, han som lämnade så mycket i arv till mig, och hans gamla sega änka, som bara demonstrerar sin fattigdom för att plåga mig, och hans ohängda barn, i synnerhet den oförskämde sonen, som jag vet att står efter mitt liv fastän han vistas i främmande länder....

fastern Håll tyst någon gång, din gamla drummel!

farbrodern Och ditt liv står han också efter.

brudgummen Som sagt var, drick mera chang, och var glada på denna utomordentliga högtidsdag! Vi som är unga och vackra har hela livet framför oss, så vi har verkligen anledning att bara vara glada och ingenting annat!

en piga Vad är det jag ser?

brudgummen Vad är det?

fastern Hon har fått för mycket chang.

pigan Nej, inte alls. Vad jag ser är fullt verkligt.

fastern Vad ser du, min flicka?

pigan Jag kan inte riktigt förstå det själv.

en dräng Hon håller på att få ett epileptiskt anfall.

farbrodern Hon borde dricka mera chang då.

pigan O fasa!
fastern Hur är det, min flicka? Är du riktigt frisk?
pigan Jag ser jättelika spindlar och skorpioner utanför huset! De anfaller huset!
drängen Det var det jag sa. Hon får delirium.
pigan Nej, det är verkligt! Ofantliga skorpioner sätter klorna i husets grundvalar och försöker rycka omkull det!
fastern Hon har fått stora nojan.
farbrodern Dränk henne i chang då.
pigan Jag står inte ut! Alla dessa spindlar och skorpioner kommer att störta samman hela huset! Vi kommer alla att begravas av spindlar och skorpioner! (*skyndar ut hysteriskt skrikande.*)
farbrodern Bra att hon sprang bort.
fastern Nej, det var inte alls bra. Hon har förstört stämningen.
brudgummen Låt mig gå ut och trösta henne och se att hon mår bra.
fastern Nej, jag gör det själv. Kom med, min broder. Du behöver frisk luft.
farbrodern Låt flickan vara. Låt henne gå och dränka sig i Brahmaputra.
fastern Nej, vi måste få henne på bättre tankar, så att festen inte blir förstörd.
 Kom nu.
farbrodern Som du vill, din envisa satmara. (*Fastern leder ut farbrodern.*)
bruden Som om festen inte var förstörd redan! De har ju gjort allt för att förstöra den! Din pappa är ju pinsamheten själv!
brudgummen Nej, bara när han dricker.
bruden Men det är ju det han alltid gör.
brudgummen Tänk inte på det nu. (*reser sig ansträngt leende*) Glöm intermezzot, go'vänner! Drick och var glada! Nu ska vi fröjdas och spela munter musik och dansa ystert därtill!

(Musik spelas upp och folk börjar dansa.)

Scen 3. Utanför.

farbrodern (till pigan) Vad menar du, din fräcka slyna, med att gå och sabotera vårt livs största fest på det här sättet!
fastern Vi borde sticka ut ögonen på dig som straff, ditt nedriga stycke!
pigan Jag är ledsn, men jag rådde inte för det. Jag såg bara vad jag såg.
fastern Kom nu genast in igen och be alla om ursäkt!
farbrodern Så blir allting bra igen. (*daskar henne på stjärten och vänslas*)
pigan (drar sig från honom) Nej, det gör jag inte.
farbrodern Vad menar du, infama snärta!
pigan Jag går aldrig in i det huset mer.
fastern Hur understår du dig, ditt värdelösa skamluder! (*drar henne i håret*)
pigan Nej, matmor, hur du än plågar mig och drar mig i håret får du mig aldrig mer in i det huset!
farbrodern Vi har ju enkom hyrt byns största samlingshus bara för all vår stora fests skull! Du förstör ju hela stämningen! (*Fastern drar henne i håret.*)
pigan Aj! Ingenting i världen kan få mig in i det huset mer och allra minst ni!
farbrodern (uppgivet till fastern) Vad ska vi göra med henne, syster? Hon är ju hopplös.
fastern Vi får köra henne på porten som hora, så blir hon vanärad för resten av livet, ungefär som din svägerska, den där gnälliga änkan. Vi kan kanske få henne offentligt pryglad också.

farbrodern Vad säger du, ditt fnask? Kommer du med godvilligt och ber alla om ursäkt, eller? (*nyper henne*)

pigan Aj! Aldrig! Hellre dör jag! Aj!

farbrodern Släpp henne. Vi får ta i tu med henne senare.
(*Plötsligt hörs det ett öronbedövande brak, som blandas med skrin av många människor som möter döden.*)

pigan Vill ni straffa mig nu för att ni tack vare mig kom ut ur huset?

farbrodern (*förundrad*) Hon kände det på sig.

fastern Huset bara vek sig. Ingen kan ha överlevt.

farbrodern Nej. Då skulle skriken inte ha tystnat.

fastern Hela din familj, trettio bröllopsgäster och din son och svärdotter!

farbrodern Detta överstiger mitt förstånd. Hur kan någonting sådant ske?

fastern Det kan inte ske.

pigan Men det har skett, och ni har klarat er, tack vare mig.

farbrodern Det var inte din förtjänst.

fastern Vet du någonting om det här, din fjompiga jänta!

pigan Jag varnade er alla! Jag kände det på mig!

farbrodern Nej, hon kan inte veta någonting. Hon var ju bara hysterisk. Men jag anar onda krafter bakom detta nidingsverk.

fastern Din brorson! Skickades han inte bort av din svägerska för att lära sig svartkonst?

farbrodern Du har rätt. Detta måste vara hans verk. Det är den enda förklaringen.

fastern I så fall är han livsfarlig! Och vi skulle ha befunnit oss i huset!

farbrodern Vi hade tur som kom undan. Men nu känner vi vår fiende.

fastern Du måste stoppa honom!

farbrodern Ja, vi måste få honom ur vägen. Han måste dö. Hans makt är stor, men nästa gång ska vi förekomma honom. Kom, syster. Låt oss lägga goda råd tillsammans om hur vi skall mörda honom. (*De går. Pigan blir kvar.*)

Pigan Hans hämnd har bara börjat. Trettiofem uslingar fick han ur vägen i en enda gest, men de två värsta återstår. (*går*)

Scen 4. Änkans torftiga hydda.

modern Jag arma ensamma eländiga stackars gamla änka! Vad bryr väl sig världen om en gammal ful och sjuk varelse som jag? Jag är till bara för att utnyttjas ihjäl, så som min sväger har gjort, och när det inte längre finns något att suga ut mig på är det bara att slänga mig som en gammal utsliten trasa på slaskhögen. Så förvandlas de flesta människor till värdelöst skräp medan de ännu lever, medan männen mest bara slår ihjäl varandra och bara lever för sin girighet. Jag hade en son, den enda möjliga ljusglimten för någon kvinna i hennes liv, men han är försvunnen och har aldrig låtit höra av sig, så han har väl gått under, som alla goda människor gör i vanmakt och ensamhet i denna orättvisa värld där bara de onda får något att säga till om.

systemen (*hälsar på*) Mor! Våra bekymmer är över!

modern Vad säger du, stolliga flicka? Att vara naiv är att bereda sin egen undergång. Komma hit och störa burdust som om det fanns något att glädja sig åt i världen!

systemen Alla våra släktingar är döda!

modern Vad är det du säger?

system Taket störtade samman över alla bröllopgästerna! Där krossades din svågerns äldsta son, hans brud och alla hans syskon! Och din svåger är nu barnlös!

modern Vad är det du säger? Hallucinerar du? Det är inte fint att önsketänka andras undergång, hur väl de än skulle förtjäna det.

system Alla talar om det. Det är sant!

modern Kan det verkligen vara sant? Så kan då även den värsta olycka bli till den största lycka. Alla förgicks, sade du?

system Trettiofem stycken!

modern Och min svåger och hans syster?

system De klarade sig tyvärr. De råkade gå ut ur huset strax innan det hände. De ville tvinga en förskräckt piga, som fått varsel om saken, in i huset igen, när allting brakade samman.

modern Då lever de värsta skurkarna än.

system Ja, men de är galna. De sprider ut överallt att det var din son, vår Jetsun, som åstadkom olyckan genom trolleri, och nu kräver de Jetsuns huvud på ett fat.

modern Jetsun! Han har lyckats! Han har gjort det! Han har klarat sin utbildning! Min son! Han har lyckats döda hela patrasket! Vilket härligt dåd! Jag har en son som kan hedra sin moder! Vilken utsäglig glädje och tillfredsställelse! Då orkar jag leva ännu litet till, bara för att även se min svåger och hans syster gå under! De har fått ett värre öde än döden genom att tvingas överleva alla sina förolyckade barn!

system Mor, inte så! Det är en faslig olycka, inget annat.

modern Tror du inte jag känner min son? Vill du missunna mig glädjen över hans framgång? Det var ju för detta jag sände bort honom! Jag lovade honom, att om han kom tillbaka utan fullödiga kunskaper i svart magi att krossa våra förtryckare med skulle jag begå självmord inför hans ögon! Nu kan han visa sig igen inför sin moder! Men först måste även hans farbror och faster förgås.

system Mor, vad du säger är inte hälsosamt.

modern Är det inte hälsosamt att ge utlopp för sin glädje? Vänta tills du blir lika gammal som jag och du blir ful och krokig och liknar ett gammalt tandlöst spöke och bara har bitterhet kvar av livet att bära! Då skall du också yvas när dina fiender går under!

system Men tala tyst om saken för Buddhas skull!

modern Varför skulle jag dölja min glädje? Bara ondskan har någonting att dölja. Låt mig få sjunga fritt ur hjärtat och glädjas inför hela världen över trettiofem av mina fienders undergång! Och jag beklagar bara att jag inte själv fick skära halsen av dem och att de två värsta av dem ännu lever!

morbrodern (hälsar på) Så du har redan berättat nyheten, systerdotter. Det hörs över hela byn hur skadegläd du är, syster. Det ger inget gott intryck.

modern Den som förställer sig är falsk. Min glädje är uppriktig. Tänk att han lyckades krossa trettiofem av våra fiender i ett enda kollapsande hus!

morbrodern Det är en svår tragedi för hela byn.

modern Och i synnerhet för min svåger, ty han överlevde det! Det är värre för honom än döden! Hade han fått dö med de andra hade han sluppit billigt undan! Nu lever han och måste själv begrava alla sina barn, se dem styckade och överlämnade åt rovfåglarna!

morbrodern Din skadeglädje är grymmare än din svåger.

modern Nej, bara rättvis. Det är rättvisan jag gläds åt, ingenting annat. Är det fel?

morbrodern (ser bort) Jag vet inte. Men säg åtminstone inte att det var din son som åstadkom olyckan. Det är ju just det din svåger och svågernska vill att folket ska tro!

modern Men det var ju han som gjorde det! Skulle jag försöka dölja det när hela världen redan vet det? Slumpen kan inte ställa till med sådant. Allt var beräknat med exakthet, och nu väntar jag bara på även min svågers och svägerskas ohyggligt rättvisa död.

morbrodern (resignerar) Hon är hopplös. Kom, systerdotter, låt oss gå. Vi måste få byn att fatta att det bara var en olycka.

modern Ja, gå du och slå blå dunster i folk! De tror dig aldrig! Vi tibetaner genomskådar alltid sanningen, ty därtill är vi danade! Världen må förvanska sanningen och dölja sina brott, men vi kan det icke!

system Jag kommer tillbaka, mor.

modern Ja, gå ni. Ni vägrar ju dela min glädje. Låt mig då få glädjas ensam desto mera. *(De går.)*

Inte har jag långt kvar att leva, men så länge jag finns kvar i livet skall min gränslösa skadeglädje över trettiofem fienders lik aldrig upphöra. Sedan när även min svåger och svägerska är borta kan jag lugnt gå hädan själv, ty då är min hämnd fullkomlig, och mitt gränslösa förakt för mina medmänniskor kan inte längre hålla mig vid liv. Det är mitt personliga förakt för mina plågoandar i förening med min sons ansträngningar som dödat dem, ingenting annat. Ty inte världens starkast lågande hat kan ha en så förintande kraft som rent mänskligt berättigat förakt.

Scen 5. Ett ödelandskap med klippor och grottor med månsken och stormmoln.

1 bybo Jag tycker att han har fått förföljelsemani på halsen.

2 bybo Men vad kan vi göra? Vi måste ju tänka på våra egna skinn!

3 bybo Du har rätt! Vi måste tänka på våra egna familjer, våra egna åkrar, våra skördar och vår framtid.

4 bybo Men har han verkligen setts här? Han borde väl veta att hela Tibet jagar och fruktar honom som en okänd trollkarl.

farbrodern (med rullande ögon) Jetsun är här. Jag vet det säkert. Jag känner vittringen av honom. Jag känner lukten av hans förrädiska anslag. Jag känner stanken av hans ondska. Jag känner hans förstörelselusta, hans hat och hans bottenlösa illvilja. Jetsun är här, var så säkra!

bybo 1 Du leder oss bara rakt i fördärvet.

farbrodern Inte alls! Jag leder er till frälsning från en ond trollkarl!

bybo 1 Och om vi alla går åt på kuppen?

farbrodern Inser du inte, din debila klåpare, att vi måste slåss för våra liv! Han kan göra vad som helst! Han har hotat hela världen! Han har vänt hela byn emot mig genom sina konster!

bybo 3 Men det är väl klart att byborna inte vill ha fler av sina åkrar förstörda av hagelskurar om det kan undvikas. Deras enda krav är att du skall återgälda änkan vad du tog från hennes man din broder, för att Jetsun ska sluta med sina hemsökelser. Det är väl inte mer än rimligt?

farbrodern Tig, din inkompetenta idiot! Du fattar ingenting! Jetsun är ju ond och måste förgöras! Man kan inte låta sådana galningar gå lösa! Det är allas vår undergång eller hans! Vilket väljer ni?

(paus)

bybo 2 Vi måste först av allt tänka på våra egna skinn.

farbrodern Just det! Alltså måste han förgöras! Kom nu! Vi hittar honom säkert!

(De går vidare.)

(*Jetsun träder in i trollkappa.*)

Jetsun Kom, alla hatets stormar, kom, alla tundrans kalla vindar, kom, alla skyfall och oväder, bryt fram, välsignade hagelskur, och jämna alla årets lysande lovande skördar med marken! (*Det börjar vina.*) Rätt så, du isande moln av hagel, du enda säkra död för alla tibetaner, du mördare av hela världens liv, du mänsklighetens enda överman! Förinta alla gyllene kornfält och överhölj dem med frostbränna, blås ut alla eldar och förlama alla hem med köldens mördande tystnad, överfall alla resenärer och störta dem ner i glaciärernas klyftor och ner i ravinernas svarta hål, halshugg hela mänskligheten, utrota hela mänskligheten, du allsmåttiga vilda svarta naturkraft, som ensam överträffar människan i hårdhet, grymhet, vildhet och våld!

(*Hagelstormen kommer. Allt blir svart och dränks i öronbedövande vinddån och hagelsmatter.*)

1 bybons röst Nej! Inte hagel nu igen!

2 Jag ser ingenting!

3 Var är ni? Jag är blind! Jag är blind!

4 Nu ryker det sista av årets lovande skörd.

farbrodern Det är Jetsuns fel.

3 Nej, det är ditt fel, din ousäktliga girigbuk, som lurat Jetsuns familj på allt vad de ägde och gjort honom ond!

2 Du måste återlämna alla åkrarna till deras familj! Annars stryker alla oskyldiga med för din skull!

farbrodern Detta hagel bländar mig. Jag kan inte se klart längre.

3 Ge änkan hennes rätt tillbaka! Det är vårt enda hopp!

2 Vill du att hela vårt folk ska svälta ihjäl så att du kan komma undan med dina brott?

farbrodern Jetsun, har du verkligen blivit så mäktig blott genom de oförrätter som vållats dig?

1 Vi lämnar honom åt hans öde. Här kan vi inte stanna.

3 Nu ser jag igen. Här är vägen. Kom, låt oss fly! Låt oss fly!

2 Ja, bort härifrån, från denne girigbuds bottenlösa ondska!

(*Byborna flyr.*)

farbrodern Nej, lämna mig inte! Jag ser inte! Jag ser inte!

Jetsun Lär dig då äntligen att se vad du aldrig kunde se med dina ögon.

farbrodern Jetsun! Är det du?

Jetsun Ja, farbror, det är jag.

farbrodern Jag är blind! Rädda mig!

Jetsun Det är ingen fara med dig. Du är i säkra händer. Till höger om dig stupar det tusen meter brant ner mot avgrunden, och på andra sidan har du en gapande glaciärklyfta, så rör dig inte ur fläcken.

farbrodern Tänker du mörda mig, Jetsun?

Jetsun Nej, såvida du inte tar ditt förnuft till fånga.

farbrodern Tänker du utnyttja situationen till att idka utpressning mot mig?

Jetsun Just precis. Du måste ge min moder hennes rätt tillbaka.

farbrodern Vad innebär det?

Jetsun Wormatriangeln.

farbrodern Bara det?

Jetsun Ja. De åkrarna tillhör rätteligen min moder. Resten bryr jag mig inte om, ty dina brott har redan kostat dig hela din familj, och du kan inte skaffa nya barn. Jag vill inte ta ännu mer ifrån dig.

farbrodern Vad du är ädel, Jetsun! Får jag min syn tillbaka?

Jetsun Återställ åkrarna först.
 farbrodern Gärna.
 Jetsun Här är ett gåvobrev. Skriv bara ditt namn under här. (*rullar ut ett dokument*)
 farbrodern Jag ser! Jag ser!
 Jetsun Ja, det är väl klart att du måste se när du skriver under!
 farbrodern (*skriver under och ser upp mot Jetsun*) Du har åldrats, Jetsun.
 Jetsun Tibets högländers vindar och sol plöjer djupa ärr i våra själar.
 farbrodern Här är dokumentet. Är allting över nu?
 Jetsun Ja, farbror, för den här gången. Men vet, att du har försökt döda mig utan sak. Taket som begravde alla dina barn och deras gäster på din sons bröllop var en olycka. Jag var tusen mil därifrån. Ingen man kan vålla hagelstormar. Du kan inte ge en människa skulden för naturens nycker.
 farbrodern Och det vill du jag ska tro på?
 Jetsun Försök bevisa att jag har fel. Farväl, farbror. (*går*)
 farbrodern Förvisso är Jetsun en stor och farlig trollkarl men ändå rättvis och ädel. Men det är bäst att jag blir en hederlig man nu. Annars kommer kanske nya hagelskurar och gör mig blind igen. (*går*)

Akt IV scen 1.

Marpa Så du vågar dig hit till mig, store trollkarl?
 Jetsun Jag har sökt er i många år, stränge Marpa, kallad Översättaren, den strängaste av alla lärare, för att få gå i lära hos dig.
 Marpa Och vem är väl jag att jag skulle kunna undervisa den störste och mäktigaste av trollkarlar?
 Jetsun O Marpa, det är just kruxet. Jag vill bli av med mina kunskaper. Jag vill bli av med min makt, för den har brukats till ondo. Jag har trettiofem liv på mitt samvete, och med att framkalla hagelskurar har jag dömt hundratals familjer till hungersnöd.
 Marpa Så du anser faktiskt att du var skulden till husraset som begravde trettiofem av din moders fiender och till de hagelskurar som förstörde skördarna för ett helt år?
 Jetsun Även om jag inte direkt kan bindas till fenomenen kan min delaktighet inte uteslutas. Även om jag inte syndade i handling syndade jag i tankar, vilket är värre.
 Marpa Min son, du har kommit rätt, men du har kommit till en sträng skola. Vad du först och främst måste göra är att bryta alla dina blodsband. Allt ont som uppstår i ens personlighet har i regel sin upprinnelse i ens egen familj och särskilt i ens egen moder. Man vet aldrig hur man avlades, men i regel brukade fadern våld mot modern. Redan där är skadan skedd, och barnet föds olyckligt till ett olyckligt liv, ty modern har redan delvis förbannat det.
 Jag har förstått att även dina brott i huvudsak anstiftades av din moder. Hon sände dig i lära hos trollkarlar, och hon utverkade hämnd genom utpressning, då hon lovade ta sitt liv i din åsyn om du inte vedergällde hennes fiender. Du måste bryta fullständigt med din mor om du inte vill fortsätta bära på hennes dåliga karma.
 Jetsun Jag kan inte bryta med min egen moder. Det vore omänskligt.
 Marpa Någonting säger mig att det inte heller behövs. Jag tror inte att du kommer att få se henne i livet mera.
 Jetsun Är hon död?

Marpa Nej, men hon har fullbordat sitt liv på kvinnors vis huvudsakligen genom infall som hon sedan ångrat så att hon blivit bitter på sig själv och därför håller på att avsluta sitt liv i obemärkthet. Kvinnor är svåra särskilt för sig själva att ha att göra med, och säll är den man som råkar ut för det unika fenomenet en kvinna som kan kontrollera sig själv, ty det lär vara det mest sällsynta fenomenet i livet.

Jetsun Nog nu om min moder. Vad mer ställer du för krav?

Marpa Du måste befria dig från ditt jag för att övergå i det Överjag som är allas livs bästa arvedel, om de bara bryr sig om att förvalta den. Det är juvelen i lotusen, Buddhas överpersonlighet, som transcenderar alla andra krafter här på jorden. Den är viljelös men desto mäktigare, personlighetslös men i stället evig, den högsta visdomen och insikten och den högsta nåden.

Jetsun Och hur når jag dit?

Marpa Med ditt förflutna blir vägen dit lång och svår. Du måste lyda mig i allt och försaka allt annat. Ditt tålmod måste vara oändligt. Det är allt jag kräver av dig.

Jetsun Jag är villig. Gör vad du vill med mig bara jag blir av med min makt och min skuld.

Marpa Bra, min gode lärjunge. Jag tror på ditt goda uppsåt. Du är antagen.

Jetsun (*bugar sig till jorden, berör Marpas fötter med sin panna och placerar en av dem på sin hjässa*) Tack, min lärare och mästare.

Scen 2.

Damema Aldrig har jag sett någon lärjunge så ödmjuk som din Milarepa.

Marpa Ändå är han ännu långt ifrån färdig. Han har bara börjat. Det värsta återstår ännu för honom.

Damema Vad är det värsta?

Marpa Han är alltjämt svag för sin moder och kan inte upplösa sina familjeband, fastän han i en syn har sett sin moder död.

Damema Desto viktigare är det att han får träffa henne om hon alltjämt lever.

Marpa Hon är sannolikt död men obegraven, och jag måste släppa honom för att låta honom begrava sin moder.

Damema Är det så svårt?

Marpa Släpper vi honom får vi aldrig se honom mera. Och då börjar hans verkliga evighetsvandring in i ensamheten.

Så där är du, Milarepa. Har du bestämt dig?

Milarepa Ja, min käre mästare. Jag måste hem och se om min moder alltjämt lever och vad det har blivit av min syster.

Marpa Din moder är död. Det har du själv skådat i en syn. Du har ingenting att skörda i ditt hem utom tomhet.

Milarepa Men vissheten är viktig.

Marpa Du har bestämt dig, och jag har ingen rätt att kvarhålla dig. Men du bör vara beredd på att vi nu ses för sista gången.

Milarepa Ändå skall jag försöka återfinna dig, mästare.

Marpa Försök inte. Jag ser mer än du. Men du är på rätt väg nu, och det är jag stolt över, ty jag tror inte att du riskerar återfall i dina gamla missbruk. Man blir snällare med åren och lär sig vad som lönar sig. Vad som lönar sig minst av allt är ärelystnad och ambitioner. Avstå från all bemärkthet. Man tjänar världen bäst från dess botten medan de som står på toppen bara lyckas med maktmissbruk och att samla skuld. Dumhet är att prata mycket och träka ut folk med trams medan den

som tiger ger intryck av att vara vis och är det också så länge han tiger, ty den som vet mycket känner sin kunskaps värde och prostituerar den inte i onödan. Kort sagt, det enda som alltid lönar sig är meditation, ty det är lätt att äta för mycket och prata för mycket, men man kan aldrig tänka för mycket.

Milarepa Tack, min lärare.

Marpa Gå nu, min son, och fortsätt på din rätta väg. Och ta inte illa upp för att jag ännu varnar dig för din moder.

Milarepa Jag måste få veta hur det har gått för min familj. Det är allt.

Marpa Stilla din nyfikenhet och ångra den sedan. Det är inte mer än mänskligt. Farväl, min son.

Milarepa Farväl, mästare, tills vi ses igen.

(bjuder vördsamt farväl, bugar sig till jorden och kysser mästartarens fot. Gör sedan samma avskedshälsningsprocedur mot Demima. Går sedan.)

Demima Han kommer tillbaka.

Marpa Nej, hustru, han kommer inte tillbaka. Hans väg går hädanefter bara inåt och bort och aldrig mer till oss människor. Han tillhör redan världar bortom denna.

Scen 3.

Fyra fåraherdar, de samma som de fyra byborna i akt III scen 5.

1 Inga hagelskurar i år.

2 Det är tur det.

1 Minns ni det där förfärliga året när haglet förstörde hela skörden?

3 Oförlömligt.

4 Det var då Yung-Gyal blev ruinerad och förlorade alla sina barn.

1 Minns ni hur besatt han blev? Han tvingade oss med sig upp i bergen för att jaga hans brorson till döds, som han inbillade sig att var ansvarig för alla olyckorna.

4 Snarare var det tvärtom. Om Yung-Gyal lämnat den familjen i fred hade olyckorna kanske undvikits.

3 Men system, hon som kallades Tigerdemonen, blev ännu galnare.

2 Vet någon hur det gick för dem sedan?

3 System blev fradgande vansinnig och försvann upp i bergen. Troligen störtade hon ut för något stup, för hon hittades aldrig. Yung-Gyal gav sig upp i bergen för att leta efter henne och försvann han också.

4 Han tordes väl aldrig återvända till byn när hans familj fått så dåligt rykte.

1 Och där står nu deras hus fallfärdigt och tomt, och ingen vågar sig i närheten för alla spökena.

3 Det är Jetsuns skyddsgudomligheter som vaktar det tills han kommer tillbaka.

Milarepa (som pilgrim, visar sig) Goddag, kära herdar.

1 Goddag, främling. Lycka och välgång åt din vandring.

Milarepa Tack. Det var länge sedan jag passerade dessa trakter.

2 Litet chang?

Milarepa Nej tack, jag nyttjar inte sådant.

3 Då är du en lama?

Milarepa Nästan. Men jag har långt kvar att gå.

4 Vart är du på väg?

Milarepa Till berget Gangdis.

4 Det är långt borta. Då har du verkligen långt kvar att gå.

1 Så du har varit här förut?

Milarepa Ja, men det var länge sedan.
 2 Före olyckorna då?
 Milarepa Vilka olyckor?
 3 Under en bröllopsfest rasade taket samman och begravde trettiofem människor levande. Fadern till brudgummen och hans syster blev galna och försvann.
 Milarepa Överlevde inte någon av familjen?
 1 Fadern beskyllde en brorson för trolldom så att hela släkten skingrades i skräck. Bara brorsonens moder levde länge kvar i huset där borta.
 Milarepa Det ser ödsligt ut.
 2 Ingen har velat sätta sin fot där sedan de dagarna, och ingen har sett modern på åtta år, så hon har väl gått åt under tiden.
 Milarepa Jag har hört talas om den brorsonen. Hade han inte en syster också?
 4 Hon lämnade byn frivilligt och har sedan dess aldrig mer hörts av.
 Milarepa Så vem har ärvt ägorna?
 1 Ja du, främling, det är en märkvärdig historia. Det var ett evigt våldsamt bråk om ägorna så länge fadern, systemen och deras svägerska levde, och svägerskan processade jämt mot dem. Under processens gång dog alla, blev vansinniga och försvann, och ingen finns kvar. Så ingen fick något till slut.
 2 Så brukar det gå i processer. Så varför då processa?
 Milarepa Ja, det var märkligt. Tack för ert sällskap, mina herrar.
 3 Måste du redan gå?
 Milarepa Jag har en lång vandring framför mig.
 4 Får man fråga vad du heter?
 Milarepa Kalla mig Milarepa.
 1 Vart ska du gå nu?
 Milarepa Jag ska ta mig en titt på det öde huset. Kanske jag kan skingra spökena.
 4 Ja, gör det om du kan, Milarepa.
 3 Du verkar bekant på något sätt.
 Milarepa Jag var här senast för tio år sedan. Då hette jag ännu Jetsun. (*går*)
 3 Det är han!
 2 Vem?
 3 Sonen! Den ende sonen! Han har kommit hem till ruinerna! Hela hans familj är borta och hemmet en ruin, men han kom tillbaka.
 1 Och inte som trollkarl men som helgon.
 4 Han lär dock inte stanna länge.
 3 Hur så?
 4 Han skulle ju till Gangdis.

Scen 4. Bland ruinerna.

Milarepa O moder och min syster, är detta allt vad som återstår av vårt en gång så lyckliga och blomstrande hem? Jag sökte mitt ursprung och min barndoms lycka men fann bara besvikelse och smärta. Även de böcker jag lämnade kvar och har drömt om i alla dessa år är fördärvade. Och vad är detta? (*finner några benknotor.*) Jag tror inte mina ögon, men detta kan endast vara benen efter min moder. (*tar upp ett kranium.*) Ja, det är min moder. Ensam dog hon, och ingen har velat begrava henne sedan hon dog – vad sade fåraherden? – för åtta år sedan. Så har jag då bara kommit hem för att finna min förpinta moders vitnade ben i ruinerna av vårt hem. Nåväl, spöken, ni kan fara hem nu. Ni har bevakat mitt hus väl, men nu behövs ni inte mer,

ty den förlorade sonen har kommit hem till graven av sitt liv. Hädanefter finns han inte mer, ty han förnekar och uppger sig själv och försvinner bland bergen. Glöm Jetsun, den förorättade arvingen som hämndgirigheten gjorde till en så gruvlig trollkarl, ty hela hans livsverk ligger här i form av hans barndomshems ruiner och hans moders vitnade ben. Farväl, liv, och fåfänga värld. Milarepa skall icke mer ha någon del i er.

Min moders ben skall jag dock ta med mig och begrava. Och dessa gamla förstörda böcker – ännu lyser deras bokstäver fram fastän de är så skadade. (*tar åter fram dödsfallen*) Min moder, var är allt ditt fruktansvärda hat och all din lågande hämndgirighet nu? Lönade det sig att vara så ond? Fick du någonting tillbaka av ditt arv? Nej, dessa ögon har bara gråtit ut sig av grämelse, och detta leende kunde bara komma till efter dödens befrielse. Dessa läppar blev aldrig kyssta mer efter vår faders död och blir heller aldrig kyssta efter döden. Min lama hade rätt. Jag borde aldrig ha tänkt på dig mera. Men är jag då inte bara människa, och var är den mänska som är så omänsklig att han inte genom hela livet åtminstone förblir sin moder trogen om ingen annan, hurdan hon än var?

Jag ska begrava dina ben, mamma, och gömma dem heligt i en relikgömma. Sedan är äntligen alla band mellan oss, mellan mig och livet, avklippta.

Men vem rör sig i skuggorna? Är du en ande eller en vålnad? Svara!

Zesay Det är jag, Jetsun.

Milarepa Du svarar med en ljuv och kvinnlig röst som väcker känslor från min barndom. Vem är du? Du är inte min syster.

Zesay Har du glömt din trolovade?

Milarepa Zesay? Är det du? Jag kan inte se dig. Kom fram i ljuset.

Zesay Du har blivit gammal, Jetsun.

Milarepa Det har inte du. Tänk att du kan vara så vacker. Hur är det möjligt? Efter alla dessa år!

Zesay Jag har väntat på dig, Jetsun.

Milarepa Hur har du kunnat vara så trofast, som är så vacker?

Zesay Folk var så rädda för dina skyddsandar att ingen vågade be om min hand. Men även om någon hade gjort det hade jag aldrig tagit någon annan än dig.

Milarepa Men jag är bara en fattig asket och tiggare. Du är fri, Zesay.

Zesay Jag blir aldrig fri från dig. Och ditt asketiska celibatliv gör dig bara mera värd min kärlek. Jag har aldrig svikit dig, Jetsun. Tvärtom. Ju längre du har kommit ifrån mig, desto mer har jag väntat på dig och älskat dig.

Milarepa Vet du något om min syster?

Zesay Hon vandrar omkring i världen som en tiggerska precis som du. Men vad gör du här? Varför har du kommit hem? Tänker du bo här och börja arbeta?

Milarepa Jag har kommit hem för att hämta min moders ben och begrava dem. Det blir min sista pliktuppfyllelse mot min familj. Vårt hus och våra åkrar står lediga. Vill du ha dem?

Zesay Om ingen annan ändå har användning för dem kunde jag absolut få avkastning från dem.

Milarepa De är dina. Jag kan inte ge dig mig själv som brudgum, ty jag tillhör inte längre min kropp, men allt annat ger jag dig gärna.

Zesay Det är vänligt av dig, Jetsun. Men vad tänker du göra?

Milarepa Meditera för resten av mitt liv. Undervisa andra. Kanske dikta. Göra det bästa av ett liv som förstördes från början.

Zesay Av konflikten i din familj?

Milarepa Ja. Vet du något om min farbror och faster?

Zesay De lever ännu, och din farbror vill ännu döda dig.
 Milarepa Det förvånar mig inte. För mig skulle han gärna få lyckas.
 Zesay Men båda är föraktade och vansinniga och fördrivna härifrån. Du kan stöta på dem under dina vandringar.
 Milarepa Då skall jag göra det så att jag kan förlåta dem.
 Zesay Kommer du tillbaka hit mer?
 Milarepa Knappast. Det här var mitt sista besök.
 Zesay Jag ska förvalta ditt hem och din åker – åt din syster.
 Milarepa Du tror hon kommer tillbaka?
 Zesay Jag vet att hon kommer tillbaka. Jag svek henne aldrig liksom jag aldrig svek dig.
 Milarepa Du är god, Zesay.
 Zesay Även du har blivit god.
 Milarepa Men sluta att tänka på mig som en levande mänska.
 Zesay Vad ska jag då tänka på dig som? Du är inte död.
 Milarepa Nej, men jag tillhör inte denna världen.
 Zesay Är du då en ande?
 Milarepa Nej. Jag är bara Milarepa.
 Zesay Vad är då Milarepa?
 Milarepa Den som var jag och som fullkomligt har försakat sig själv.
 Zesay Bra. Nu känner jag dig, Milarepa. (*kysser honom ömt på kinden.*) Farväl. Gå på dina vandringar. Men vi ses igen. Jag skall uppsöka dig – med din syster.
 Milarepa Jag ska vänta på er, Zesay. (*Hon går. Han ser länge efter henne.*)
 (*efter att hon gått*) Min mor är död, men livet fortsätter. Moderskapet dör aldrig, och ej heller kärleken. Men det är för sent, Zesay, för sent.

Akt V scen 1.

trollkarlen Vad gör du här vid mitt heliga berg?
 Milarepa Berget tillhör inte bara dig. Det tillhör alla och hela världen.
 trollkarlen Du vill bara ta det ifrån mig. Du vill bara profanera det.
 Milarepa Är du så helig då, ditt enfaldiga gaggiga gamla åbäke?
 trollkarlen Jag har vaktat det här berget i många hundra år, och ingen har någonsin utmanat min auktoritet.
 Milarepa Då ser du här en som gör det.
 trollkarlen Med vilken rätt, din enfaldiga uppkomling?
 Milarepa Med den heligaste av alla rätter: min egen.
 trollkarlen Vem är du då?
 Milarepa Milarepa.
 trollkarlen Har jag aldrig hört talas om. Försvinn.
 Milarepa Berget är stort nog för oss båda.
 trollkarlen Men du är för liten för dess storhet.
 Milarepa Är du större då?
 trollkarlen Jag är äldre och har större erfarenhet.
 Milarepa Vad spelar det för roll om du är blind och dum?
 trollkarlen Jag är varken blind eller dum.
 Milarepa Jo, du är båda, ty du ser inte min storhet, och du vill inte se den.
 trollkarlen Du är bara en mallig uppkomling. Du har ju inte ens någon auktoritet att stödja dig på.

Milarepa Jag var favoritelev hos Marpa Översättaren.
trollkarlen En dilettant.

Milarepa Jag har levt i tio år på bara meditation och nässlor.
trollkarlen En baggis.

Milarepa Jag behärskar djupandningskonsten, så att jag kan övervintra naken i en snödriva, och jag behärskar höglöpningen, så att jag kan flyga.
trollkarlen Det kan vem som helst lära sig.

Milarepa Om jag inte har någon annan auktoritet att stödja mig på kan jag alltid dra till med Buddha.
trollkarlen Hans Högsta Helighet ingick i nirvana för femton hundra år sedan, och det var hans sista inkarnation.

Milarepa Hur vet du det så säkert?
trollkarlen Det vet alla.

Milarepa Tänk om jag då skulle vara hans reinkarnation?
trollkarlen Du bara bluffar.

Milarepa Begär ett tecken av mig.
trollkarlen Nåväl, min bästa kvacksalvar-Milarepa. Du har just skrutit med att du kan flyga. Detta heliga berg Gangdis kan omöjligt bestigas. Vill du bestiga det åt mig? Om du lyckas blir du den förste och siste, och då skall jag tro på din auktoritet. Men jag måste varna dig. Alla som har försökt bestiga detta världens heligaste berg har frusit fast på vägen och aldrig kommit tillbaka.

Milarepa Nåväl, trollis! Titta upp mot toppen om en kvart. Då skall jag stå där och vinka åt dig. Överenskommet?
trollkarlen Du är en narr och en skämtare.

Milarepa Skratta i så fall åt mitt skämt om du kan. Är du klar?
trollkarlen Ja. Jag skall om en halvtimme, när jag inte sett dig på toppen, komma och söka efter ditt lik och se om jag inte kan rädda dig till livet var du än ligger fastfrosen eller tillknycklad med alla benen brutna.

Milarepa Vi ses om en kvart! (*går*)
trollkarlen Stackars idiot! Hundra sådana har jag sett passera, och alla har gått åt. De tror att detta berg är lika lätt att bestiga som Lapchi-Kang, men om Lapchi-Kang, världens högsta berg, verkligen kan bestigas så är det inte heligt, vilket detta berg är. Det är bara att beklaga att ännu en stackars naiv byfåne måste gå förlorad och till ingen nytta alls. – Men vad ser mina ögon? Står han inte verkligen där uppe på toppen och viftar! Det får inte vara sant! Och det har inte ens gått fem minuter! Då måste jag ta allting tillbaka och påstå motsatsen! Då är han förvisso en helig och en av de heligaste! Och synen är inte att ta fel på! Åtminstone är det inte mina ögon det är fel på!

Milarepa (från långt i fjärran) Ohoj, trollis! Ser du mig!
trollkarlen (ropar tillbaka) Ja, Milarepa! Jag ser dig! Kom genast ner!

Milarepa (som förut) Tror du mig nu?
trollkarlen Ja, jag tror dig! Och ingenting ska kunna rubba min tro!

Milarepa (som förut) Så ska det låta!
trollkarlen Otroligt men sant! Tyvärr måste jag medge det! Han måste verkligen ha flugit upp! Men hur bar han sig åt? Han är ju inte ens någon sportsman utan bara en vanlig klen stackare. (*Milarepa återkommer.*)
Hur i all världen bar du dig åt?

Milarepa Det skulle du allt bra gärna vilja veta! Det skulle jag inte kunna få dig att förstå ens om jag stannade här hos dig och mediterade för resten av mitt liv.
trollkarlen Gör det, Milarepa, jag ber dig!

Milarepa Jag ska gärna stanna här och meditera, men bara tills jag blir gammal. Sedan måste jag knalla vidare.
trollkarlen Du är välkommen att stanna här som min gäst så länge du vill och så länge som möjligt. Och ingen skall bli så ärad här som gäst vid Kailas som du, käre helige Milarepa. Säg bara kort hur du bar dig åt.
Milarepa Jag gjorde på samma sätt som den ende som varit där uppe före mig.
trollkarlen Ingen har varit där uppe före dig.
Milarepa Jo, en.
trollkarlen Vem då?
Milarepa Buddha.

Scen 2. (som prologen men med Milarepa i centrum.)

1 Vad är det för en dårpippi som håller låda där framme?
2 Tyst, din idiot! Vet du inte att det är den helige gurun Milarepa?
1 Och vad är det för en salig knöl?
2 Din tokstolle, det är ju världens heligaste mänska!
1 Han ser ju ut som vilken dåre som helst.
2 Ändå är han inte grön längre, som han var från topp till tå, och håret också, under de många år då han bara levde på nässlor.
1 Menar du att han åt nässelsoppa tills han blev grön?
2 Jo, faktiskt! Och då hade han så långt hår att det gick ner till hälarerna, och då var hans hår och skägg också grönt.
1 Du bara dillar. Du har gått på en billig mytomans charlatanfasoner.
2 Inte alls. Det här är världens heligaste man sedan Buddha, och han är lika gammal.
1 Det tror jag inte förrän han tilltalar mig utan att han känner mig.
Milarepa Du där, din klentrogne skeptiker, kom fram!
2 Vad säger du nu?
1 Är det mig ni menar?
Milarepa Ja, vem annars? Varför skulle du annars ha svarat?
1 Är ni arg på mig, store guru?
Milarepa Inte alls. Men vad fattas dig?
1 Jag lider bara av mänsklighetens största problem: okunnighet.
Milarepa Är det någon särskild okunnighet du lider av?
1 Jag vet ingenting om Milarepa.
Milarepa Är då Milarepa något att veta något om? Jag tvivlar på det.
flera lärjungar Berätta mera, Milarepa! – Alla vill veta mer om dig. – Vad vet du om dina tidigare inkarnationer?
Milarepa Men snälla ni, ens tidigare inkarnationer spelar ingen roll. Även om man vet att man i en tidigare inkarnation har varit en stor konung eller stor guru är det ingenting värt mot vad man är och gör just nu. På samma sätt spelar ens eventuella framtida inkarnationer ingen roll alls.
2 Men det heter ju att heliga män alltid är inne i sin sista inkarnation innan de försvinner i nirvana. Även Buddha var en manifestation av hans sista inkarnation.
Milarepa Han trodde så själv, men han bedrog sig. Ingen är någonsin inne i sin sista inkarnation, ty ingen kan någonsin veta säkert vad han själv kommer att hitta på i framtiden. En sann bodhisattva tar aldrig slut utan återvänder alltid i nya

inkarnationer. Inte ens Buddha kunde upphöra med att förbarma sig över mänskligheten och åter uppoffra sig för den med att ta sig nya inkarnationer. Nirvana är bara en önskedröm, ett flyktigt ideal, en hägring och en livets ursäkt för att det finns till. När man nirvana vill man bara tillbaka till dödligheten igen.

1   Är livet så underbart?

Milarepa   Ja, min tvivlande vän, just så underbart är livet, med all dess fattigdom och elände, med all dess sjukdom och död, med all dess ondska och destruktivitet, med hela dess förtappade okunniga överbefolkade mänsklighet, ty livet ger aldrig upp trots den ständigt överväldigande uppførsbacken, grymheten och fulheten utan fortsätter ändå att vara vackert. Det gäller bara att se det ur det smutsiga rättsperspektivet från rännstenen och inte från det högfärdiga överlägsna och misantropiska örnsperspektivet från ovan.

2   Vad är då viktigast i livet?

Milarepa   Att vara god. Att vara ödmjuk. Att vara social. Att aldrig döda något liv, utan att alltid älska allt levande.

1   Kommer du tillbaka, Milarepa, när du går bort?

Milarepa (omfamnar 1) Ja, Rechung, sådana som jag kommer alltid tillbaka när vi har gått bort, men jag går inte bort ännu, för först vill jag hinna ge dig hela min undervisning och livserfarenhet, för att bota din okunnighet. Ty om jag känner till din okunnighet och inte gör något för att försöka bota den är detta ett värre brott än själva din okunnighet.

Rechung   Hur visste du mitt namn?

Milarepa   Jag visste inte. Jag bara gissade.

Rechung   Du gissade rätt.

Milarepa   Jag tog ett namn på måfå och hade tur. Ibland får man chans, även om man har en ställning som helig, som jag gjorde vid Kailas.

Rechung   Vad hände där?

Milarepa (förtroligt) Jag lekte Buddha.

Slut.

(Verona, Göteborg, Stockholm, Finland, april-juni 1995)